

Styrets beretning for Agder Akademi for året 2002

Året 2002 ble et historisk år for Agder Akademi. Det vil for ettertiden bli stående som det året da akademiet fra 1962 ble omdannet til et vitenskapsakademi.

Det første steget ble tatt 30. januar 2002 da nåværende akademisekretær i en framstilling rettet til Høgskolen i Agders rektor, professor Ernst Håkon Jahr, formelt reiste spørsmålet om en revitalisering og videreføring av Agder Akademi ville være ønskelig og mulig. Innspillet til Jahr var basert på en omfattende dokumentasjon med 30 vedlegg som viste Akademiets utvikling.

Adressaten for henvendelsen syntes opplagt: Det var all grunn til å anse at professor Jahr, som høyskolens rektor, representerte den instans som klart hadde størst potensiell interesse i Akademiets skjebne, så vel historisk som aktuelt sett. Høgskolen var også klart den instans som ville ha de beste muligheter for å benytte Akademiet som et effektivt verktøy i og for utviklingen mot Universitetet på Agder.

Ved å utvikle akademiet til et moderne vitenskapsakademi, ville også høyskolen komme på linje med universiteter, som gjerne har et akademi eller lærd selskap i sitt nærmiljø.

Organisatorisk trengte akademiet i første omgang et interimstyre.

Responsen på dette fra professor Jahr var spontan og positiv. Jahr er selv innvotert medlem av landets to vitenskapsakademier. I motsetning til de var Agder Akademi et forum med åpent medlemskap, der enhver over 21 år kunne tegne seg som medlem. Akademiet hadde klart spilt en viktig rolle, i senere år også ved å ta vare på viktige arkivalier og dokumenterbare initiativer av interesse for utviklingen mot et universitet på Agder. Det mest banebrytende av dette er fra rektor, dr. philos. Halvor Vegard Hauges private arkiv, som nåværende akademisekretær tok initiativ til å sikre for Akademiet ved Hauges bort-

gang i 1999. Noe er, og da gjerne ukoordinert, fra de skiftende akademisekretærer, blant disse Tore Austad, Olav Breen og Thor Einar Hanisch.

Det var da naturlig at det ble tatt kontakt med potensielt interesserte resurspersoner som kunne gå med i et interimstyre. Valget falt på tidligere utdanningsminister og akademisekretær Tore Austad, biskop, tidl. professor Olav Skjevesland og overlege/professor Svein Gunnar Gundersen, som sammen med rektor, professor Ernst Håkon Jahr og direktør Thor Einar Hanisch, i første omgang utgjorde styret. Per årsmøtet 27.10.02 ble dette interimstyret, nå som et regulært styre, supplert med professor Leiv Storesletten, som også gjennom mange år hadde stått Akademiet nær. Olav Breen tok alt i utgangspunktet på seg ansvaret for Akademiets arrangementer. For 2002 var dette årsmøtet med årsfesten i Arendal Rådhus. Medlemsmøtet som skulle vært holdt i desember 2002, ble utsatt til januar 2003.

Siden Agder Akademi ved inngangen til 2002 bare hadde rundt regnet kr 40.000 i oppsparte midler, ble det alt 21.4.02 sendt søknad til Sørlandets Kompetansefond om støtte til omdanning til vitenskapsakademi. Søkt sum for 2002 var kr. 100.000. Søknaden ble innvilget, og de første kr. 50.000 betalt inn i desember 02. En annen søknad om startmidler, kr. 50.000, rettet til Kristiansand kommune, ble også innvilget, og betalt inn i august 02. Dessuten bevilget Arendal kommune kr 15.000, innbetalt oktober 02 og Grimstad kommune kr 10.000, innbetalt desember 02. Dette var naturlig fordi Agder Akademi alltid har vært en agdersak: Et samlende prosjekt og et prosjekt for samarbeid, som fra dets første tid engasjerte kulturinteresserte personer, ikke minst i de største byene.

Akademiets midler per 31.12.02 var ca kr.100.000, medregnet de kr. 50.000 som sto til rest av 2002 bevilgningen fra Sørlandets Kompetansefond og fratrasket fordringer på akademiet for 2002 som forfalt til betaling i 2003. Økonomiansvarlig i 2002 har vært akademisekretæren.

Etter kontakt interimstyrets medlemmer imellom utover våren 2002, i det vesentlige per telefon og epost, møttes styret 18.6.02 til sitt første ordinære møte. Agendaen var:

1. Bakgrunn: Agder Akademi er 40 år 27. oktober 2002
2. Status for universitetsvisjonen og visjonen for revitalisering av akademiet
3. Søknader om midler til revitalisering og drift
4. Behovet for endring av akademiets lover i lys av aktualisert visjon
5. Prinsipper for medlemskap og opptak av medlemmer
6. Opplegg for markeringen 27. oktober 2002.

Det var full oppslutning om å revitalisere Akademiet som et moderne vitenskapsakademi, og om at årsmøtet i 2002 og hvert år framover skulle arrangeres på Akademiets stiftelsesdag 27. oktober. I utgangspunktet tenkte en seg Gimle Gård som arena for dette. Imidlertid viste det seg at brannvesenet stilte krav om reetablering av nødtrapp, krav som ikke kunne innfris uten dekning fra Kristiansand kommune. Akademiet var med på å aktualisere behovet for kommunen, men saken så ikke ut til å kunne løses før i 2004. Arendal Rådhus ble dermed valgt for arrangementet i 2002. Stiftelsesmøtet i 1962 fant også sted i Aust-Agder.

Styret gjennomgikk så status for universitetsvisjonen. Dette var en visjon som hadde vært Agder Akademis gjennom hele dets historie: Akademiet bidro vesentlig til at «Universitetskomiteen for Sørlandet» raskt ble nedsatt. Nå i 2002 sto visjonen sterkere enn noensinne i og med at nye premisser var lagt inn i ny lov om universiteter og høyskoler av juli samme år. Vitenskapsakademiet kunne bidra vesentlig til å synliggjøre den akademiske og kunstneriske kompetanse som er her, fra Agder og for Agder.

Dessuten er det slik at til et komplett vitenskapelig miljø rundt et universitet, gjerne hører et vitenskapsakademi. Nå ved 40-årsmarkeringen var det en gylden mulighet for å la Akademiet profilere seg som et vitenskapsakademi. Den akademiske og vitenskapelige utviklingen på Agder er nå kommet så langt at det ikke bare er mulig å etablere et akademi av tradisjonell vitenskapelig type, men direkte ønskelig ut fra arbeidet med å skape et fullstendig vitenskapelig universitetsmiljø.

Eksistensen av et vitenskapelig akademi vil kunne virke befruktende for utviklingen av forskning, særlig fordi det omfatter alle fagfelt og understreker helhet og samspill mellom dem. Et vitenskapsakademi har en viktig oppgave i å initiere, stimulere og fremme god forskning, for eksempel ved å være arrangør eller medarrangør av vitenskapelige konferanser, ekskursjoner, seminarer og workshops, og ved å dele ut vitenskapelige priser og utlyse prisoppgaver. Et akademi har dessuten en stor og viktig oppgave i å fungere som møteplass for vitenskapsfolk og kunstnere med ulik faglig bakgrunn, et sted hvor synspunkter og ideer utveksles og kompletteres på tvers av faggrenser.

Allerede i møtet i juni 2002 begynte interimstyret arbeidet med endring av akademiets lover. De nye statuttene måtte blant annet ha i seg en revidert og oppjustert formålsparagraf og prinsipper for medlemskap og opptak av medlemmer. I senere styremøter ut året 2002 var dette spørsmål som opptok styret. Det gjaldt for akademiet gjennom sine medlemmer å trekke på de mest kompetente og respekterte akademiske krefter, krefter som virker eller er bosatt i landsdelen. Det ville alt i utgangspunktet si om lag 60 professorer og fire av

de mest fremragende kunstnerne. Intensjonen er en gradvis opptrapping til 200 aktive medlemmer i løpet av en tiårsperiode. Kompetansebasisen kunne også utvides ved å ta inn assosierte medlemmer fra det pulserende næringsliv og fra offentlig forvaltning.

I og med årsmøtet 27.10.2002 nådde de fleste av disse synspunkter fram til de tilstedeværende konstituerende medlemmer og til de inviterte gjester. Inntrykket var at de ble svært godt mottatt. Mest samlende kom interimstyrets konsept for omdanning av Agder Akademi til uttrykk i preses Ernst Håkon Jahrs tale til årsmøtet: Visjon for Agder Akademi. Preses understreket her at tilgang til og bruk av internasjonale nettverk, er helt avgjørende for kvalitet og fruktbar vekst i et forskningsmiljø i dag. Et vitenskapsakademi er et svært godt redskap for nettverksbygging. Med den kvaliteten som vitenskapsakademiene rundt om representerer, er det uhyre viktig for et sterkt voksende og ambisjonsrikt miljø, som det på Agder nå, å kunne få adgang til og komme inn i de viktige nettverkene som vitenskapsakademiene utgjør og representerer. At det var 7 framstående akademier representert på møtet i Arendal, viser at Agder Akademi alt er godt i gang med den viktige aktiviteten.

Preses understreket også i sin tale at Agder Akademi skal være et regionalt akademi. Det er et akademi for å fremme vitenskapen på Agder. Akademiet må særlig fokusere på forskning som tar utgangspunkt i lokale data, lokal empiri. Hvis ikke agderbaserte forskere tar tak i og løfter fram denne empirien, er det ikke mange andre som vil gjøre det. Det påligger Høgskolen i Agder et stort ansvar her, men Akademiet kan være med som stimulator, pådriver og tilrettelegger.

Styret har merket seg med glede at reetableringen av Agder Akademi som vitenskapsakademi ble slått stort opp i *Agderposten*, og referert fra i *Fædrelandsvennen*, og dermed kunne komme hele landsdelen til kunnskap. *Fædrelandsvennen* fokuserte initiativet innledningsvis slik under overskriften: «Ny giv for Agder Akademi:

– Det blåser en ny vind på Sørlandet. Samlingen av Høgskolen i Agder på Gimle og det stadig akselererende arbeidet mot vårt nye universitet, har tydeligvis gitt det akademiske miljøet i landsdelen en helt ny giv og selvbevissthet. Siste bevis på dette er reetableringen av et vitenskapelig forum for Sørlandet, Agder Akademi, sist søndag.»

Og avisen avsluttet sin reportasje slik:

«På pressekonferansen var det unison enighet blant både norske og utenlandske gjester om hvor viktig et eget vitenskapsakademi som dette er for et universitetsmiljø og for en landsdel.»

STYRETS BERETNING FOR AGDER AKADEMI FOR ÅRET 2002

Styret vil ellers sterkt understreke betydningen av den internasjonale og norske interessen og støtten som er blitt Akademiet til del i 2002. Dette er en interesse og støtte som i særlig grad kom til uttrykk gjennom hilsningstalene fra representantene for de utenlandske akademiene: British Academy, Svenska Akademien, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Kungliga Gustav Adolfs Akademien, Joachim Jungius Gesellschaft der Wissenschaften, Det Norske Videnskaps-Akademi og Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Det er en viktig anerkjennelse av det vitenskapelige arbeidet og miljøet at så skjedde. Ikke minst viktig var det at ledende representanter for de to norske vitenskapsakademiene utvetydig og uten motforestillinger ga sin støtte til Agder Akademi.

Akademiet har lokaler på Gimlemoen, General Oscar Wergelands hus, velvilligst stilt til rådighet for Akademiet av Høgskolen i Agder.

Styret anser også at året 2003 vil bli et år med etableringsarbeid. Det er viktig at Akademiet raskt kommer inn i ordinær virksomhet samtidig som styret må fokusere spesielt på å sikre nødvendig finansiering av driften. Møtearrangement og innvalgsprosess må komme i gang i 2003.

Agder Akademi 22.9.03

For Styret
Thor Einar Hanisch (s)
Akademisekretær